

Budsjettforslag 2024

Halden FrP

For fremskritt i Halden!

Vi i Halden FrP er svært bekymret for den økonomiske situasjonen Halden nå er i, og det gir oss lite handlingsrom for å bruke mer penger da kommune direktørens forslag til budsjett er svært nøkternt.

Til neste år skal ta i bruk alle nye bygg, og da vil økonomien bli enda strammere på grunn av den utvidede driften.

Det er Os skole, Os idrettshall, båstadlund aktivitetssenter, sentralkjøkkenet og det nye bymuseet.

Derfor godkjenner vi administrasjonens budsjettforslag med noen få endringer Til nytte for innbyggerne og næringslivet i Halden.

Inntekter

1. Utbytte fra Østfold Energi budsjetterer vi med 20 millioner
2. Salg av kommunale eiendommer/bygg som ikke er i bruk av kommunen setter vi til 30 millioner fordelt på 4 år til fratrekk 7.5 millioner hvert år på investeringsbudsjettet, 7.5 mill i 2024 (Investeringsbudsjettet)
3. Vi ber kommuneadministrasjonen redusere 2 millioner av utgiftene i forbindelse med bilskader og overføre ansvaret til de ulike avdelingene.
4. Vi reduserer støtten til bymuseet fra 2.350.000 til 1.5millioner ved å redusere åpningstiden utenfor sesongen.
5. Vi hadde håpet å kunne bruke mer midler til å øke bunnfradraget for å redusere den usosiale eiendomsskatten, men til neste år føler vi at det nesten ikke eksisterer rom for å gjøre det i større grad en vi gjør for 2024 så vil vi hvert år prioritere dette videre for å minske folks skatter og avgifter. Bunnfradraget øker til 550.000,-. Reduserer inntektene med 2 mkr

Endringer vi vil prioritere

1. Åpning av varmtvannsbassenget på helsehuset	4.500.000
2. 1 times gratis parkering på alle kommunale parkeringsplasser	4.000.000
3. Vi vil øke bunnfradraget med 2 millioner for å senke den usosiale eiendomsskatten	2.000.000
4. Halden FrP vil opprette en stilling som mobbeombud	1.000.000
5. Halden FrP vil øke støtten til Halden Kulturråd fra 430 000 til 450 000	20.000
6. Halden FrP vil øke støtten til Halden Idrettsråd sitt prosjekt for frivilligheten	500.000
7. Halden FrP vil gi støtte til Halden Kanalselskap	830.000

Billigere parkeringer i sentrum!

Byene våre har blitt sentre for både arbeid, handel og sosiale aktiviteter. En av de mest utfordrende aspektene ved denne urbaniseringen er imidlertid mangel på tilgjengelig parkering, noe som ofte fører til høye parkeringsavgifter. Men hva om vi snudde tankegangen og reduserte disse avgiftene? Ville det være en lønnsom beslutning for byen? Her ser vi nærmere på hvorfor det kan være til fordel for både byen og dens innbyggere.

Økt Tilgjengelighet fører til Økt Aktivitet: Ved å redusere parkeringsavgiftene, vil flere mennesker bli tiltrukket av byens sentrum.

Dette vil ikke bare stimulere handel og øke inntektene for lokale bedrifter, men det vil også bidra til en mer levende og pulserende atmosfære.

Når folk har en rimelig mulighet til å parkere, vil de være mer tilbøyelige til å delta på arrangementer, besøke restauranter og handle i nærliggende butikker.

Bedrifter vurderer ofte parkeringsfasiliteter når de velger hvor de skal lokalisere seg. Ved å tilby rimelig parkering kan byen tiltrekke seg flere bedrifter til å etablere seg sentralt.

Dette skaper en synergi der ansatte, kunder og bedrifter alle nyter godt av økt tilgjengelighet.

Å redusere parkeringsavgifter i byen er ikke bare en investering i økt tilgjengelighet, men det er også en investering i byens vekst, bærekraft og livskvalitet.

Mens det kan virke som om byen mister inntekter i starten, vil de langsiktige fordelene og mulighetene som åpnes opp, gjøre det til en lønnsom beslutning på lang sikt.

Det er på tide å tenke utenfor parkeringsboksen og skape en by som er tilgjengelig, bærekraftig og livlig.

Gjenåpne varmtvannsbassenget på helsehuset!

I mange kommuner rundt om i landet fungerer helsehus som sentrale steder for helsefremmende tiltak, rehabilitering og omsorg for innbyggerne. En viktig ressurs som tradisjonelt har vært tilgjengelig på slike helsehus, er varmtvannsbassenget. Imidlertid har det i vårt tilfelle vært stengt, og det er på høy tid å vurdere gjenåpningen av denne verdifulle tjenesten.

Helsefordelene ved Varmtvannsterapi: Varmtvannsbassengene har lenge vært anerkjent for sine terapeutiske fordeler. Varmtvannsterapi gir en unik mulighet for lav-impact trening og rehabilitering.

Det varme vannet reduserer belastningen på ledd og muskler, samtidig som det forbedrer blodsirkulasjonen. Dette er spesielt viktig for personer med kroniske smerter, muskel og ledd problemer eller etter operativ rehabilitering.

Dette lovet alle partier under valgkampen, så her må alle de lokale partiene klare og enes om å ha et slikt tilgjengelig lovpålagt tilbud til sine innbyggere.

Innvandringspause i lys av Lokale Utfordringer

I de kommende årene står vår by overfor flere utfordringer som krever nøye og balansert håndtering av ressurser og tjenester. En av de viktige spørsmålene som dukker opp, er spørsmålet om innvandring. Med begrensede ressurser innen helsevesenet, arbeidsmarkedet og boligsektoren, er det smart å vurdere en midlertidig pause i innvandringen fra 2023 til 2027, slik at kommunen i den perioden kan omstilles og igjen ta en ny vurdering i neste periode.

Mangel på Fastleger: En av de mest presserende utfordringene er den pågående mangel på fastleger. Byens befolkning har økt betydelig de siste årene, og denne veksten har overveldet helsevesenet. Å legge til en økt andel innbyggere gjennom innvandring kan ytterligere forverre denne allerede kritiske situasjonen. Derfor er det

nødvendig å ta en pause for å kunne håndtere den eksisterende etterspørselen og gi nødvendig omsorg til lokalbefolkningen.

Arbeidsmarkedet og boligsektoren står også overfor betydelige utfordringer. Å skape bærekraftige arbeidsplasser og tilstrekkelig boligkapasitet krever tid og investeringer. Å legge til et økt antall mennesker gjennom innvandring kan skape ytterligere press på disse sektorene, og det kan være fornuftig å vurdere en midlertidig innvandringspause for å tilpasse seg og utvikle en bærekraftig infrastruktur.

En annen viktig faktor som må vurderes, er den økonomiske situasjonen i kommunen. Hvis kommunens økonomi allerede er i underskudd, kan tillegg av flere innbyggere gjennom innvandring sette ytterligere press på de offentlige finansene. En innvandringspause kan gi rom for økonomisk restrukturering og bærekraftig planlegging for å håndtere kommende utfordringer.

Før Halden FrP kan akseptere ytterligere innvandring til Halden, forlanger vi at NAV må garantere for at de som ankommer blir plassert i arbeid slik at de kan være selvforsørgende og på den måten bli integrert i samfunnet

Endringer vi vil prioritere

1. Halden FrP ønsker at man skal ta investeringen til VAR på en del flere år og samtidig legge av 1 prosent til et VAR fond, slik at sånne investeringer ikke kommer plutselig med enorme kostnader, eventuelt få tillatelse av stortinget til å betale dette i løpet av mange flere år.
2. Halden FrP ønsker at det skal jobbes hardt på alle måter for å få bort eiendomsskatten
3. Vi oppfordrer kommunen til å finne bedre og rimeligere leasingavtaler til bilparken for å få ned disse utgiftene.
4. Vi har store ønsker om at NAV skal pålegges og jobbe strukturert for å få folk over på ulike tiltak, slik at de som er arbeidsdyktige kan komme seg i jobb dette kan være arbeidspraksis for å bygge CV, kurs, opplæring og det som trengs for å få brukeren over i et lønnet arbeide. De som ikke er arbeidsdyktige må ta over på andre støtteordninger.
5. Vi ønsker og bidra med støtte til små klubber/frivillighet/organisasjoner for å redusere utenforskapet.
6. Vi ønsker en revurdering av DNB og Opera Østfold etter endt avtaletid, da dette koster kommunen langt mer enn økonomien tillater.
7. Vi ønsker god tilrettelegging for næringslivet, slik at vi sammen kan skape mange flere arbeidsplasser og muligheter for de som har lyst til å leve og bo i Halden

Budsjettskjemaer

§5-4 bevilgningsoversikt drift	Regnskap 2022	Oppr. Budsjett 2023	Rev. Budsjett 2023	Økonomiplan			
				2024	2025	2026	2027
Skatt på inntekt og formue	- 960 909 -	901 748	-901 748 -	970 255 -	983 400 -	998 000 -	1 015 300
Ordinært rammetilskudd	- 1 040 234 -	1 150 957	-1 150 957 -	1 239 000 -	1 252 000 -	1 266 500 -	1 283 900
Skatt på eiendom	- 89 228 -	92 841	-92 841 -	96 982 -	97 650 -	99 241 -	101 149
Andre generelle statstilskudd	- 4 178 -	1 750	-1 750 -	1 750 -	1 000 -	500 -	500
Sum sentral inntekter	-2 094 549	-2 147 296	-2 147 296	-2 307 987	-2 334 050	-2 364 241	-2 400 849
Driftsutgifter per tjenesteområde	1 790 213	1 869 536	1 869 568	2 080 344	2 027 785	2 013 485	2 016 935
Avskrivninger	164 262	144 826	144 826	144 826	144 826	144 826	144 826
Brutto resultat	-140 074	-132 934	-132 902	-82 817	-161 439	-205 930	-239 088
Renteinntekter og utbytte	- 26 463 -	33 229 -	33 229 -	27 995 -	27 995 -	27 995 -	27 995
Renteutgifter, prov. Og andre fin. Utgifter	42 616	74 906	74 906	99 871	104 547	111 990	111 966
Avdrag på lån	145 751	162 950	162 950	183 101	188 561	200 212	213 076
Motpost avskrivninger	- 56 561	-	-	-	-	-	-
Finansutgifter i tjenesteområdene	53 657	54 136	54 136	56 341	56 341	56 341	56 341
Sum netto finansutgifter og inntekter	159 000	258 763	258 763	311 318	321 454	340 548	353 388
Motpost avskrivninger	- 107 701 -	140 968 -	140 968 -	140 968 -	140 968 -	140 968 -	140 968
Netto resultat	- 88 775 -	15 139 -	15 107 -	87 533	19 047 -	6 350 -	26 688
Til ubundne avsetninger	15 690	29 415	29 415	-	-	-	-
Bruk av ubundne avsetninger	-	31 691 -	53 991 -	107 005 -	31 050 -	23 300 -	11 477
Overført til investering	6 891	18 022	40 317	20 000	12 610	30 257	38 752
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	31 044 -	607 -	634 -	528 -	607 -	607 -	607
Sum asetninger og årsoppgjørdisposisjoner	53 625	15 139	15 107 -	87 533 -	19 047 -	6 350 -	26 688
Årsoverskudd / Underskudd	- 35 150	-	-	-	-	-	-

§5-4 bevilgningsoversikt drift 2. ledd	Regnskap 2022	Oppr. Budsjett 2023	Rev. Budsjett 2023	Økonomiplan			
				2024	2025	2026	2027
Fellesområder	- 394 -	2 191	-2 191	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	281 405	278 122	286 252	323 235	320 886	318 086	320 886
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	763 098	765 051	771 100	819 449	811 080	793 428	769 186
Kommunalavdeling Helse og mestring	731 071	738 359	745 241	849 953	813 216	819 895	843 637
Kommunalavdeling Teknisk	106 421	163 631	152 882	170 276	165 916	164 916	166 416
Fellesfunksjoner	23 570 -	16 048	-26 356 -	22 898 -	23 720 -	23 247 -	23 597
VAR og Havn	26 304	-	0	-	-	-	-
Sum bevilgninger drift, netto	1 931 475	1 926 924	1 926 928	2 140 015	2 087 378	2 073 078	2 076 528
Herav:							
Avskrivninger	164 262	144 826	144 826	144 826	144 826	144 826	144 826
Renteinntekter	- 6 590 -	3 091	-3 091 -	900 -	900 -	900 -	900
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	- 38	-	0	-	-	-	-
Renteutgifter	60 285	57 157	57 157	57 171	57 171	57 171	57 171
Avdrag på lån	-	70	70	70	70	70	70
Motpost avskrivninger	- 107 701 -	140 968 -	140 968 -	140 968 -	140 968 -	140 968 -	140 968
Overført til investering	-	-	0	-	-	-	-
Avsetning til bundne driftsfond	27 918	2 813	2 813	2 813	2 813	2 813	2 813
Bruk av bundne driftsfond	- 32 024 -	3 419	-3 447 -	3 341 -	3 419 -	3 419 -	3 419
Avsetninger til disposisjonsfond	35 150	-	0	-	-	-	-
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 790 213	1 869 536	1 869 568	2 080 344	2 027 785	2 013 485	2 016 935

§5-5 bevilgningsoversikt investering	Regnskap		Økonomiplan			
	2022	Rev. Budsjet 2023	2024	2025	2026	2027
Investeringer i varige driftsmidler	980 488	986 933	142 100	89 500	82 000	82 000
Tilskudd til andres investeringer	3 170	530	-	-	-	-
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	6 677	2 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Utlån av egne midler	730	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	-	-	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	991 065	989 513	143 150	90 550	83 050	83 050
		-				
Kompensasjon for merverdiavgift	- 108 238	- 163 887	- 8 720	- 1 900	- 400	- 400
Tilskudd fra andre	- 139 855	- 33 700	- 29 000	-	-	-
Salg av varige driftsmidler	- 36 485	- 25 000	- 4 500	- 4 500	- 4 500	- 4 500
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-
Bruk av lån	- 684 873	- 669 257	- 79 880	- 71 850	- 58 520	- 77 100
Sum investeringsinntekter	- 969 451	- 891 844	- 122 100	- 78 250	- 63 420	- 82 000
		-				
Videreutlån	74 548	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	- 70 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000
Avdrag på lån til videreutlån	74 125	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	- 34 134	- 22 000	- 22 000	- 22 000	- 22 000	- 22 000
Netto utgifter videreutlån	44 539	-	-	-	-	-
		-				
Overføring fra drift	- 6 892	- 35 319	- 20 000	- 11 250	- 18 580	-
Avsetninger til bundne investeringsfond	22 352	-	-	-	-	-
Bruk av bundne investeringsfond	- 55 496	-	-	-	-	-
Avsetninger til ubundet investeringsfond	-	15 000	-	-	-	-
Bruk av ubundet investeringsfond	- 26 117	- 77 350	- 1 050	- 1 050	- 1 050	- 1 050
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	- 66 153	- 97 669	- 21 050	- 12 300	- 19 630	- 1 050
		-				
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	-	-	-	-	-	-

§5-5 bevilgningsoversikt investering 2. ledd	Regnskap		Økonomiplan			
	2022	Rev. Budsjet 2023	2024	2025	2026	2027
Fellesområder	219 035	0	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	29 770	26 116	0	0	0	0
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	4 915	4 195	6 000	6 000	0	0
Kommunalavdeling Helse og mestring	4 906	15 749	15 000	0	0	0
Kommunalavdeling Teknisk	563 073	804 950	21 100	3 500	2 000	2 000
VAR og Havn	158 805	135 923	100 000	80 000	80 000	80 000
Org. oppsett mangler	-16	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	980 488	986 933	142 100	89 500	82 000	82 000

Forslag til vedtak

Formannskapetets innstilling:

1. FrPs forslag til budsjett og økonomiplan 2024 - 2027 vedtas i henhold til § 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A), § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B), § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A), § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B).
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere ressursene innenfor hvert område i Sum bevilgninger drift, netto (1B). I tillegg gis Kommunedirektøren fullmakt til å justere budsjettet mellom områdene i Sum bevilgninger drift, netto (1B) når det gjelder justeringsbehov av teknisk karakter, og som ikke påvirker tjenestene eller tjenestetilbudet. Øvrige budsjettjusteringer mellom sektorene legges frem for formannskap og kommunestyre etter innstilling fra Kommunedirektøren.
3. Kommunedirektøren skal påse at rammer og vedtak følges opp og rapporterer en enklere økonomirapport hver måned, samt en mer omfattende rapport tertialvis til hovedutvalg, formannskap og kommunestyre.
4. Formannskapet disponerer investeringsbudsjettet, innenfor tildelt ramme, i henhold til Bevilgningsoversikter - investering (2B).
5. Halden kirkelige fellesråd gis et driftstilskudd på 13,96 mkr for 2024.
6. Kommunedirektøren gis fullmakt til å ta opp lån på til sammen 154,380 millioner kr. VAR-lån utgjør 84,380 millioner kr av den totale lånesummen. Lånene avdras med en vektet avdragstid sett opp mot objektenes levetid. Startlån utgjør 70 millioner kr av den totale lånesummen og tas opp i henhold til Husbankens retningslinjer, primært med en avdragstid på 20 år.
7. Trekkrettighet i bank beholdes på 100 millioner kr i 2023.
8. Halden kommune skriver ut eiendomsskatt på faste eiendommer, inkludert tomter, i hele Halden kommune for skatteåret 2023 jf. eiendomsskattelovens §§2 og 3 bokstav a. Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4). Det skrives også ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med seks syvendedeler til en syvendedel i 2024 (overgangsregel til §§ 3 og 4 første ledd første punkt).

For utskriving av skatt på boligeiendommer benyttes Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette foreligger jf. eskl. § 8 C-1. For øvrige faste eiendommer gjennomføres allmenn kommunal taksering jf. eskl. § 8 A-2 og 8 A-3. Nye boliger uten formuesgrunnlag undergis kommunal taksering inntil formuesgrunnlag foreligger fra Skatteetaten.

Før øvrig gjelder (jf. eiendomsskattelovens § 10) følgende for utskrivingen av eiendomsskatt for året 2024:

- a) Med de unntak som er nevnt under skal skattesatsen etter eskl. § 11 være 7 promille av den fastsatte takstverdien.
- b) Med hjemmel i eskl. § 12, bokstav a, skal skattesatsen for «bustadelen i egedomar med sjølvstendige bustaddelar» og fritidseiendommer være 3 promille av takstverdien. Ubebygde tomter beskattes med 3 promille av takstverdien jf. eskl. § 12, bokstav b.
- c) I tillegg gis etter eskl. § 11, annet ledd, et bunnfradrag på 550 000 kr for hver selvstendig boenhet i boliger (herunder fritidseiendommer) i faste eiendommer som ikke blir brukt i næringsvirksomhet. Nye boliger uten formuesgrunnlag undergis kommunal taksering inntil formuesgrunnlag foreligger fra Skatteetaten.
- d) Etter eskl. § 7 kan som tidligere, etter nærmere søknad og vedtak for den enkelte eiendom, fritas eiendommer etter dennes bokstav a) «eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten» og dennes bokstav b) «bygning som har historisk verde».
- e) Etter eskl. § 5, bokstav a, fritas eiendom som Staten eier så langt eiendommen har historiske bygg eller anlegg gjennom fredningsvedtak jf. Lov om kulturminner.
- f) Etter eskl. § 5, bokstav h, skal fritas «eigedom som vert driven som gardsbruk eller skogbruk». For slike eiendommer gjelder dog at det skal svares eiendomsskatt forvåningshus, kårbolig, med garasjer og uthus, og passende tomt. Eiendomsskatten for dette svares etter samme satser og regler som for boligeiendommer.

g) Kommunens skattetakstvedtekter.

9. De gebyrsatser som fremkommer i gebyrregulativer/forskrifter som er vedlagt dette dokument vedtas.

10. Kommunale avgifter skrives ut i 4 terminer i 2023, med forfall 20. mars, 20. mai, 20. september og 20.november. Det er åpnet for at innbyggere som ønsker det kan be om månedlig fakturering av kommunale avgifter.

11. Eiendomsskatten skrives ut samtidig med kommunale avgifter.

12. Forskrift for kommunale vann- og avløpsgebyrer, forskrifter bygg, plan, utslipp, deling, eiendomsregistrering og seksjonering, forskrifter Halden havn, forskrifter om bryggeplasser og forskrifter om feiing og tilsyn vedtas.